

**ВІДЗНАЧЕННЯ
ЗНАМЕННИХ
І ПАМ'ЯТНИХ
ДАТ
ХМЕЛЬНИЧЧИНИ**

ХМЕЛЬНИЦЬКЕ ОБЛАСНЕ УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ

ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА БІБЛІОТЕКА
ІМ. М. ОСТРОВСЬКОГО

ВІДЗНАЧЕННЯ ЗНАМЕННИХ
І ПАМ'ЯТНИХ ДАТ
ХМЕЛЬНИЧЧИНИ В 1987 РОЦІ

(методичні рекомендації на допомогу
бібліотечним працівникам)

СКЛАВ КАНДИДАТ ІСТОРИЧНИХ НАУК
С. К. ГУМЕНЮК.

РЕЦЕНЗЕНТ С. Р. МИХАЙЛОВА.
ВІДПОВІДАЛЬНИЙ ЗА ВИПУСК Т. Г. НИЖНИК.

ПЕРЕДМОВА

Трудащі нашої країни і все прогресивне людство планети в цьому році відзначатимуть 70-річчя Великої Жовтневої соціалістичної революції, «яка стала переломною подією все-світньої історії, визначила генеральний напрям і основні тенденції світового розвитку, поклала початок нездоланному процесові заміни капіталізму новою, комуністичною суспільно-економічною формацією», — говориться в Програмі КПРС.

У нашій області, як і в цілому в країні, немає жодного населеного пункту, в історії якого не було б визначних подій, зв'язаних з перемогою Великого Жовтня. Найважливіша з них встановлення Радянської влади. В цих рекомендаціях подані відомості про встановлення Радянської влади в Проскуріві (Хмельницькому) і про соціально-економічні перетворення в місті за 70 років влади трудящих.

За аналогічним зразком необхідно підготувати, довідку про кожний населений пункт і відобразити її на книжковій виставці «Наше місто (село) за 70 років Радянської влади». Особливу увагу необхідно звернути на виконання рішень XXVII з'їзду КПРС.

У боротьбі за перемогу Радянської влади важливу роль відіграли загони Червоної Гвардії. В рекомендаціях йдеться лише про загін Гречанської Червоної Гвардії. Між тим, такі загони діяли в кінці 1917, початку 1918 року в Кам'янці-Подільському, Дунаївцях, Макові, Старокостянтинові, Шепетівці. В період громадянської війни; за зразком загонів Червоної Гвардії, в містах і селах області були створені загони самооборони, які відіграли важливу роль в боротьбі за зміцнення Радянської влади на місцях. Формування загонів Червоної Гвардії варто відобразити в пристендових матеріалах книжкових виставок.

У 1987 році минає 80 років з дня народження активного борця за Радянську владу на Україні Врублевського Миколи Євтихійовича. Більш повні відомості про нього читач знайде в бібліографічному показнику «Наші земляки: партійні, державні і військові діячі». Показчик знайомить з великою когортою бійців ленінської гвардії, які самовіддано

боролися за народну справу в Петербурзі, Москві, Києві і на місцях. В книзі «Історія міст і сіл Української РСР. Хмельницька область. — К.: УРЕ, 1971.—706 с.» є відомості про перших голів міських і сільських Рад, організаторів партійних і комсомольських організацій, колгоспів, радгоспів, машинно-тракторних станцій. Ці відомості слід використати в матеріалах бесід, тематичних вечорів, організації книжкових виставок.

Відзначаючи ювілейні дати Героїв Радянського Союзу П. К. Кизюна, Д. В. Козака, Т. А. Коцюбинського, В. Й. Левицького, М. К. Печенюка, М. А. Стацюка, Л. В. Тручака, треба мати на увазі, що бібліографічні відомості краще сприймаються, якщо вони пов'язані з конкретними бойовими діями, наприклад: битва за Ленінград, Москву, Сталінград тощо.

Рекомендуємо також відзначити ювілейні дати земляків-письменників В. П. Беляєва, В. П. Захаржевського, П. М. Педи, С. М. Сумного, В. А. Чаговця, П. Д. Цибульського, композитора М. А. Завадського.

В березні цього року минає 200 років з дня народження народного героя, керівника боротьби селян Поділля проти кріпосництва в 1-й половині XIX століття Устима Якимовича Кармалюка. Про стійкого борця за кращу долю трудового люду складено багато книг, легенд і пісень, його постать відображена в усіх жанрах мистецтва. Все це дає можливість бібліотечним працівникам провести змістовні заходи, присвячені легендарному землякові.

Як завжди, рекомендуємо скласти список усіх даг, які п^лнується відзначити в 1987 році. Основою для такого списку є календарі, що їх видають видавництво «Советская Россия» разом з Державною публічною історичною бібліотекою РРФСР та Державна ордена Трудового Червоного Прапора республіканська бібліотека УРСР ім. КПРС, а також рекомендації обласної бібліотеки ім. М. Островського.

Додаток: анотований список знаменних і пам'ятних дат Хмельниччини на 1987 рік.

СІЧЕНЬ

80 років з дня народження П. М. ПЕДИ.

Панько (Пантелеймон) Михайлович Пед^а (1907—1937)
— Український радянський поет. Народився в с. Жванці Кам'янець-Подільського району в сім'ї робітника.

Закінчив Одеський педагогічний інститут, працював викладачем української мови і літератури в середній школі та в сільськогосподарському інституті, пізніше — завідував літературною частиною Одеського оперного театру.

Писати вірші почав у дитячі роки. Друкувався в обласних та республіканських газетах та журналах. В 1931 році видав збірку поезій «Перший рейд», у 1961 році видано збірку «Горять вогні».

ЛІТЕРАТУРА:

ПЕДА П. Багатомільйонний // Мій комсомол: Поезії.— К., 1975.—С. 84—86.

ПЕДА П. Горять вогні. — К.: Рад. письменник.—1961.—115 с

* * *

КУШНІР Б. Перо—багнет: (Про творчість П. Педи). // Прапор юності. — 1963.—27 берез.

ОЛІЙНИК С. Він був справжнім новатором: (Про творчість П. Педи). // День поезії.—К., 1963.—С. 293—297.

ОЛІЙНИК С. Вірші Панька Педи. // Літ. Газ.—1961.—18 серп.

ОЛІЙНИК С. Поет молодості. (Панько Педя). // Україна. — 1976.—№ 23.— С. 13.

СКОРСЬКИЙ М. Від Дністра до Горині. // Жовтень.—1971.— № 4.—С. 95: П. Педя.

* * *

ПАНЬКО Педя. // Антологія Української поезії. Т. 4.— К., 1958.—23 с.

ПАНЬКО Педя. // Письменники Радянської України: Бібліографічний довідник.—К., 1970.—С. 332.

ПЕДА Панько. // Українські письменники: Бібліогр. словник. Т. 5—К., 1965.—С. 259, 260.

12 ЛЮТОГО

70 років з дня народження В. Й. ЛЕВИЦЬКОГО.

Левицький Василь Йосипович (н. 12. 2. 1917 р.) — Герой Радянського Союзу. Народився в с. Ожарівка Старосинявського району. Член КПРС. До призову в армію у 1919 р. працював токарем на одному із заводів Ленінграда. Закінчив Сталінградське військово-політичне училище.

Учасник Великої Вітчизняної війни. Брав участь в боях на Західному і 3-му Білоруському фронтах. За мужність і відвагу командир батареї САУ-76 958-го самохідного артилерійського полку 45-го стрілецького корпусу старшому лейтенанту Левицькому Василю Йосиповичу Указом Президії Верховної Ради СРСР від 24 березня 1945 року присвоєно звання Героя Радянського Союзу. Нагороджений орденами Леніна, Вітчизняної війни I ступеня, Дружби народів, медалями.

Після війни закінчив Московський педінститут, Академію торгівлі. Живе і працює в Москві.

ЛІТЕРАТУРА:

БУГАЙ Ю., Макухін М., Комбат Левицький: (Герой Радянського Союзу). // Корчагінець.—1976.—20 берез.

БУГАЙ Ю., Макухін М. Ні кроку назад! : (Про подвиг Героя Радянського Союзу В. Й. Левицького). // Рад. Поділля.—1977.—22 лют.

ГРАНИЦА позади: (О Левицком Василии Йосифовиче). // Гордость и слава Подолии. — Львов, 1985.—С. 131—134.

ІСТОРІЯ міст і сіл Української РСР: Хмельницька область. — К.: УРЕ, 1971.—706 с.

С. 526: Про Героя Радянського Союзу В. Й. Левицького.

НА ПУТИ к Берлину: (О Левицком Василии Йосифовиче). // Из когорты мужественных. — Львов, 1978.—С. 122—125.

САХНЕВИЧ Л. З когорти корчагінців: (Про Героя Радянського Союзу В. Й. Левицького). // Рад. Поділля.—1972.—2 лют.

ФРОЛОВ П. Герой землі Литовської. — наш земляк. (В. Й. Левицький). // Рад. Поділля.—1961.—19 листоп.

16 ЛЮТОГО

90 років з дня народження М. Є. ВРУБЛЕВСЬКОГО

Врублевський Микола Євтихійович (партійний псевдонім — Сергій). 4(16).2.1897—25.12.1918)—активний учасник боротьби за владу Рад на Україні.

Народився в с. Рункошів Кам'янець-Подільського району. Член Комуністичної партії з 1918 року. З 1915 р. навчався в Київському комерційному інституті. В грудні 1916 р. його мобілізовують в армію. З перших днів перебування на фрон-

ті проводить революційну роботу серед солдатів 7-ї армії Південно-Західного фронту.

В березні 1918 р. на 2-му Всеукраїнському з'їзді Рад обирається секретарем (Наркомом) народної освіти в Уряді Радянської України. Був у складі надзвичайного повноважного посольства ЦВК Рад України і Народного Секретаріату України в 1918 р. в Москві. 18 квітня 1918 р. на нараді в Таганрозі обирається членом Бюро для керівництва повстанською боротьбою в тилу австро-німецьких окупантів.

З червня 1918 р. — член підпільного Київського губкому партії, з серпня — одночасно редактор газети «Киевский коммунист». 28 жовтня заарештований у Києві гетьманським урядом, в грудні 1918 р. закатований режимом Директорії.

ЛІТЕРАТУРА:

БОНДАР Т. Д. Комуністична партія України в період іноземної інтервенції та громадянської війни. (лютий 1918 — січень 1919 р.р.).—К.: Вид-во Київ. ун-ту, 1968.—С. 11, 23, 24, 76, 175: Про М. Є. Врублевського.

ГРАЖДАНСКАЯ война на Украине: Сборник документов и материалов. В трех томах, четырех книгах. Т-1, кн.—І.—К.: Наук. думка, 1967.—875 с.
С. 522, 772, 777, 778: Про М. Є. Врублевського.

ГУМЕНЮК С. Вони з Поділля: Про борців за владу Рад. // Рад. Поділля.—1970.—11 листоп.

Про М. Є. Врублевського та інших.

ГУМЕНЮК С. К., Морський М. Д. Туристські маршрути Хмельниччини: Путівник.—Львів: Каменяр, 1983.—120 с.
С. 59: про М. Є. Врублевського.

ІСТОРІЯ міст і сіл Української РСР. Хмельницька область.—К.: УРЕ, 1971.—706 с.
С. 359: про М. Є. Врублевського.

ІСТОРІЯ Української РСР. Т. 2.—К.: Наук. думка, 1967.—859 с.
С. 83, 89, 99: про М. Є. Врублевського.

НАРИСИ з історії Київської обласної партійної організації.—К.: Політвидав України, 1967.—387 с.
С. 222, 225—про М. Є. Врублевського.

ПОЛУПАНОВА І. М. Врублевський Микола Євтихійович // Рад. енцикл. історії України.—К., 1969—Т. І.—С. 369.

ПУХА Й. Народний секретар освіти: (Про М. Є. Врублевського). // Рад. школа.—1967.—№ 12.—С. 37.

ВРУБЛЕВСЬКИЙ Микола Євтихійович. // УРЕ 2-ге вид.—К., 1978.—Т. 2.—С. 408—409.

18 ЛЮТОГО

110 років з дня народження В. А. ЧАГОВЦЯ.

Чаговець Всеволод Андрійович (18.2.1877—20.12.1950)—український радянський театрознавець, журналіст.

Народився в м. Старокостянтинові. У 1900 році закінчив історико-філологічний факультет Київського університету. З 1901 по 1918 роки працював як театральний рецензент і публіцист у Київській пресі. Брав діяльну участь у формуванні репертуару та в режисерській роботі театру Миколи Садовського.

В радянські часи інсценізував твори М. Гоголя («Тарат Бульба»), М. Горького («Мати», «Дитинство»), О. Купріна («Поединок»), написав оригінальну п'єсу «Дойна», лібретто до балетів «Лілея» К. Данькевича, «Маруся Богуславка» А. Свечникова.

Чаговець — автор спогадів «З темряви минулого», нарисів про творчість М. Лисенка, М. Заньковецької, П. Саксаганського, О. Петрусенко, І. Мар'яненка, І. Паторжинського.

ЛІТЕРАТУРА:

ГУМЕНЮК С. К., Морський М. Д. Туристські маршрути Хмельниччини: Путівник. — Львів: Каменярь, 1983.—120 с. 23 іл.

С. 75: Про В. А. Чаговця.

СКОРСЬКИЙ М., Сваричевський А. Від Дністра до Горині: Літературно-мистецька карта Поділля: (Про В. А. Чаговця). // Жовтень. — 1972.—№ 1.—С. 131.

ЧАГОВЕЦЬ Всеволод Андреевич. // Театральная энциклопедия. — М., 1967.—Т. 5—С. 716—717.

ЧАГОВЕЦЬ В. А. // УРЕ.—К., 1964.—Т. 16.—С. 69.

ЧАГОВЕЦЬ Всеволод Андрійович. // Укр. Рад. енцикл. словник.—К., 1968.—Т. 3.—С. 727.

ЧАГОВЕЦЬ В. А. Життя і сцена: Нариси про майстрів театру.—К.: Держ. вид. образотворч. мистецтва і муз. літератури, 1976.—211 с.

ГУМЕНЮК С. Сузір'я славетних: (Про В. А. Чаговця).
// Корчагінець. — 1973. — 17 лип.

ГУМЕНЮК С. К. Велике життя: (Про В. А. Чаговця).
// Рад. Поділля. — 1972. — 30 квітня.

10 БЕРЕЗНЯ

200 років з дня народження У. Я. КАРМАЛЮКА
(27.II.(10.III.) 1787—10(22) X.1835).

Кармалюк Устим Якимович народився 27 лютого (за старим стилем) 1787 року в с. Головчинці Літинського повіту (нині село Кармалюкове Жмеринського району, Вінницької області).

Кармалюк — народний герой, керівник боротьби селян Поділля проти кріпацтва в 1-й половині 19 століття. У 1814 р. очолив повстанський рух, який охопив значну частину Літинського, Летичівського, Проскурівського й Ушицького повітів Подільської губернії. В русі, крім селян і солдатів-втікачів, брала участь містечкова біднота. В 1830—1835 роках антикріпосницька боротьба поширилася на суміжні з Поділлям райони Київщини і Бесарабії.

Загони Кармалюка вчинили понад 1 тисячу нападів на поміщицькі маєтки. Близько 20 тисяч селян пішло за ним під час довготривалої й напруженої боротьби проти поміщиків, царських урядовців, орендаторів та сільських глитаїв. Захоплене в поміщиків майно та гроші Кармалюк роздавав селянській бідності.

Для придушення антикріпосницької боротьби селян Поділля, царський уряд в листопаді 1833 р. створив так звану, Галузинську комісію (в с. Галузинцях, тепер Деражнлянського району).

В темну осінню ніч з 9 на 10 жовтня 1835 року, внаслідок ганебної зради був убитий із засідки народний месник Устим Кармалюк. Обірвалося життя прославленого героя, який протягом чверть століття очолював антикріпосницьку боротьбу селян Поділля. Лютих катувань і жахливих мук довелося зазнати йому під час цієї боротьби. Необхідно було мати надлюдську силу, залізну волю і непохитну віру в справедливість своєї справи, щоб перенести на собі до 1000 ударів шпідрутенами і батогами, трьохразове таврування і заслання в Сибір, побиття під час допитів і постійні переслідування.

Народні маси через десятиліття рабства і поневолення пронесли в щасливі радянські часи задушевні пісні, перекази, оповідання, легенди та приказки про сміливість і залізну волю Устима Кармалюка в боротьбі проти експлуататорів.

В Летичеві йому встановлено пам'ятник, в Кам'янці-Подільському на одній з башт Старої Фортеці, де тричі було ув'язнено Кармалюка, встановлено меморіальну дошку з барельєфом.

Кармалюку присвятили твори М. П. Старицький, Марко Вовчок, В. С. Кучер, В. В. Канівець, І. О. Гуржій та інші письменники та історики.

ЛІТЕРАТУРА:

УСТИМ Кармалюк: 36. документів. / Є. Черкаська, І. Єрофеева.—К.: Політвидав., 1948.—344 с.

ГУМЕНЮК С. К., Морський М. Д. Туристські маршрути Хмельниччини.: Путівник.—Львів: Каменярь, 1983.—120 с.
С. 56, 57, 104: Про Устима Кармалюка.

ГУРЖІЙ І. О. Боротьба селян і робітників України проти феодально-кріпосницького гніту.—К.: Рад. школа, 1958.—168 с.

С. 76, 115, 116, 117, 118,: Про Устима Кармалюка.

ІСТОРІЯ селянства Української РСР. Т. 1.—К.: Наук. думка, 1967.—551 с.

С. 331, 332: Про Устима Кармалюка.

КАНИВЕЦЬ В. В. Кармалюк.—М.: Мол. гвардія, 1965.—207 с.

КАНИВЕЦЬ В. Славний лицар Устим Кармалюк.—К.: Молодь, 1969.—212 с.

КУЧЕР В. С. Устим Кармалюк: Роман.—К.: Веселка, 1978.—408 с.

СТАРИЦЬКИЙ М. Кармалюк: історичний роман.—К.: Дніпро, 1971.—699 с.

ТИЩЕНКО В. І. Устим Кармалюк в усній народній творчості. // Народ про Кармалюка: 36. фольклорних творів.—К., 1961.—С. 5—44.

КАРМАЛЮК (Кармелюк) Устим Якимович. // УРЕ.—2-ге вид.—К., 1980.—Т. 5.—С. 39.

ЛАВРОВ П. А. Кармалюк (Кармелюк) Устим Якимович. // Радянська Енциклопедія історії України.—К., 1970.—Т. 2.—С. 313—314.

100 років з дня народження В. П. ЗАХАРЖЕВСЬКОГО

Захаржевський Валеріан Петрович (13.3.1887—15.4.1977) — Український радянський хірург і письменник. Народився в Кам'янці-Подільському. Член КПРС з 1953 року.

Після закінчення гімназії вступив на медичний факультет Київського університету. Служив в армії під час першої світової війни. У 1916 році склав екзамени за університетський курс, з 1919 року по 1923 рік працював військовим лікарем в Червоній Армії. З 1938 року — кандидат медичних наук.

Під час Великої Вітчизняної війни служив у Радянській Армії провідним хірургом госпіталів у Києві, Кременчуці, Харкові, Тулі, Томську. У повоєнні роки працював в медичних закладах Києва, читав лекції в медінституті.

Писав російською мовою. У 1940 році надрукував у альманасі «Молодий більшовик» свою першу повість «Глиняна дівчина». Згодом вийшли романи: «Белый дом». «Страницы из жизни одной клиники» (1941), «В клинике» (1957) та інші.

Виступав з літературно-критичними статтями, автор багатьох праць в галузі медицини.

ЛІТЕРАТУРА:

ЗАХАРЖЕВСЬКИЙ В. П. Видеть и не видит: Повести и рассказы.—К.: Рад. письменник, 1965.—167 с.

ЗАХАРЖЕВСЬКИЙ В. П. Страницы из несожженного дневника: Рассказы.—К.: Рад. письменник, 1968.—243 с.

МАЦЬКО В. Пером і скальпелем: (Про В. П. Захаржевського). // Рад. Поділля.—1985.—13 груд.

СКОРСЬКИЙ М. Від Дністра до Горині. // Жовтень.—1971.— № 7.

С. 130: Про В. П. Захаржевського.

ВАЛЕРІАН ЗАХАРЖЕВСЬКИЙ // Письменники Радянської України: Бібліогр. довідник.—К.: Рад. письменник. — 1970.—С. 154—155.

ВАЛЕРІАН ЗАХАРЖЕВСЬКИЙ // Письменники України у Великій Вітчизняній війні: Бібліогр. довідник.—К.: Рад. письменник, 1980.—С. 125.

3 КВІТНЯ

80 років з дня народження В. П. БЕЛЯЄВА

Беляєв Володимир Павлович — російський радянський письменник. Член КПРС з 1931 року. Народився 21.3. (3.IV.) 1917 р. в Кам'янці-Подільському. Закінчив гімназію, школу ФЗУ. Працював ливарником на машиннобудівному заводі в Бердянському і заводі «Більшовик» в Ленінграді.

Творчість Беляєва пов'язана з Україною. Перу письменника належать відома трилогія «Стара фортеця» (1937—1951); за її мотивами поставлено фільм «Тривожна молодість» — 1955 р.; кіносценарії «Голос Тараса» (1941 р.), «Іванна» (1959 р.), «До останньої хвилини» (1973 р.), повісті, збірники оповідань і нарисів «Українські ночі» (1958 р.), «Палаючі рубежі» (1971 р.). Політичні памфлети Беляєва спрямовані проти українського буржуазного націоналізму і католицької церкви — («Під чужими прапорами» — 1954 р. у співавторстві з М. Рудницьким; «Нічні птахи» — 1965 р., «Формула отрути» — 1971 р. та інші). Нагороджений двома орденами Трудового Червоного прапора, двома орденами «Знак пошани», медалями.

Державна премія СРСР, 1952 р., Державна премія УРСР ім. Т. Г. Шевченка, 1975 р.

ЛІТЕРАТУРА:

БЕЛЯЕВ В. П. Избранные произведения: В 2-х т.—М.: Худож. лит., 1979.

Т. 1.—437 с. Т. 2.—508 с.

БЕЛЯЕВ В. П. Вишневые аллеи: Повесть, рассказы и памфлеты.—М.: Воениздат, 1981.—398 с.

БЕЛЯЕВ В. П. Город у моря.—Днепропетровск: Промінь, 1982.—384 с.

БЕЛЯЕВ В. П. До останньої хвилини: Кіноповість. — К.: Мистецтво, 1976.—87 с.

БЕЛЯЕВ В. Кто не боится молний.: Повести и рассказы. — М.: Воениздат, — 1971.—398 с.

БЕЛЯЕВ В. П. Кто тебя предал: Повесть.—М.: Дет. лит., 1982.—224 с.

БЕЛЯЕВ В. П. Старая крепость: Трилогия.—М.: Мол. гвардия, 1982.—800 с.

БЕЛЯЕВ В. П. У старой заставы.—М.: Изд-во ДОСААФ СССР, 1978.—190 с.

БЕЛЯЕВ В. П. Формула яда.—М.: Сов. писатель, 1976.—272 с.

БЕЛЯЕВ В. П. Я обвиняю!—М.: Политиздат, 1980.—160 с.

ВЕРШИНИН М. Боец революции: К 70 летию со дня рождения В. Беяева // Учит. газ.—1977.—16 апр.

ДРОФ'ЯК Л. На сторінках—геройське минуле // Прапор Жовтня.—1983.—3 верес.

Про книгу В. П. Беяева «Хто тебе зрадив».

КОМУНІСТ із півстолітнім стажем. // Прапор Жовтня.—1981.—14 листоп.

КУДРЕВАТЫХ Л. Время оттачивает перо: (О творчестве В. Беяева). // Радуга.—1979.—№ 11.—С. 149—156.

КУКУРУЗА С., Паравійчук А. Наші славетні // Прапор Жовтня.—1978.—1 серп.

Про В. П. Беяева.

ПЕТРОВ В. О времени и о себе // Огонек.—1977.—№ 14.—С. 21.

До 70-річчя з дня народження В. П. Беяева.

РАЗОРЕНОВА М. Его книги — его жизнь // Попраничник.—1977.—№ 3.—С. 84—87.

РАЗУМНЕВИЧ В. Слава мужество: Портрет писателя В. Беяева // Лит. Россия.—1977.—16 сент.

БЕЛЯЕВ Владимир Павлович // БСЭ.—3-е изд.—М., 1970.—Т. 3.—С. 187—188.

БЕЛЯЕВ Володимир Павлович // УРЕ.—2-ге вид.—К., 1980.—Т. 1.—С. 431.

ТРАВЕНЬ

80 років з дня народження М. К. ПЕЧЕНЮКА.

Печенюк Микита Карпсвич (1907—28.1.1945)—Герой Радянського Союзу. Народився в с. Розсохувата Летичівського району. Безпартійний. Закінчив початкову школу, працював в колгоспі. Учасник фінляндсько-радянського збройного конфлікту. Учасник Великої Вітчизняної війни. Брав участь в боях на 1-му Українському фронті. 28 січня 1945 р. Микита Карпович здійснив свій останній подвиг. Під час бою за німецьке місто Найдорф, його відділення першим увірвалося на центральну площу, вивело з ладу вогневі опорні пункти

ворога, відкривши шлях нашим військам. В цьому бою М. К. Печенюк загинув. Похований в Найдсрфі (НДР).

Указом Президії Верховної Ради СРСР від 10 квітня 1945 р. командир стрілецького відділення 4-го полку 6-ї Гвардійської стрілецької дивізії молодшому сержанту Печенюку Микиті Карповичу посмертно присвоєно звання Героя Радянського Союзу.

ЛІТЕРАТУРА:

ІСТОРІЯ міст і сіл Української РСР. Хмельницька область.—К.: УРЕ, 1971.—607 с.

С. 422: Про Героя Радянського Союзу М. К. Печенюка.

ПЛАМЕНЬ сердца: (О Герое Советского Союза Н. К. Печенюке) // Гордость и слава Подольи: Очерки о Героях Советского Союза. — уроженцах Хмельницкой области. — Львов, 1985.—С. 193—195.

ПЛАМЕНЬ сердца: (О Герое Советского Союза Н. К. Печенюке). // Из когорты мужественных.—Львов, 1978.—С. 156—157.

24 ЧЕРВНЯ

70 років з дня народження П. Д. ЦИБУЛЬСЬКОГО.

Цибульський Павло Данилович — український радянський письменник. Народився (24.6 1917 р.) в м. Кам'янці-Подільському. Член КПРС.

Закінчив Харківський учительський інститут. Працював журналістом обласних та республіканських газет. Учасник Великої Вітчизняної війни.

Прозаїк. Автор збірок оповідань «Весняний вітер» (1954), «Вечір у винарні Штрауса» (1956), «Росте при дорозі шипшина» (1959), «Три вдовиці» (1960), «Дарек» (1961), «Гори і люди» (1962), «Струни» (1963), «Маки над морем» (1965), «Тепло чужої руки» (1967), «Акордеон з Клінгенталя» (1971); роману «Вуличка на околиці міста» (1973), оповідання «Гірське джерело» (1976).

ЛІТЕРАТУРА:

ЦИБУЛЬСЬКИЙ П. Д. Акордеон з Клінгенталя: Оповідання.— Ужгород: Карпати, 1971.—250 с.

ЦИБУЛЬСЬКИЙ П. Д. Вуличка на околиці міста: Роман. — Ужгород: Карпати, 1976.—136 с.

ЦИБУЛЬСЬКИЙ П. Д. Гірське джерело: Оповідання.— К.: Дніпро, 1976.—224 с.

ЦИБУЛЬСЬКИЙ П. Д. Гори і люди: Оповідання. — К.: Держлітвидав України, 1962.—208 с.

ЦИБУЛЬСЬКИЙ П. Тепло чужої руки: Оповідання.— Ужгород: Карпати, 1967.—422 с.

ЦИБУЛЬСЬКИЙ П. Три вдовиці: Оповідання. — Ужгород: Карпати, 1967.—422 с.

ЛІСОВИЙ П. Роман про тривожну молодість. // Рад. Поділля.—1974.—21 серп.

Про книгу П. Цибульського «Вуличка на околиці міста».

ЦИБУЛЬСЬКИЙ П. Д. // Письменники Радянської України: Бібліогр. довідник.—К., 1981.—С. 285.

ПАВЛО Цибульський // Письменники України у Великій Вітчизняній: Бібліогр. довідник.—1980.—С. 340.

ЦИБУЛЬСЬКИЙ П. Д. // Українські письменники: Бібліогр. словник.—Т. 5.—К., 1965.—С. 709.

ЛИПЕНЬ

80 років з дня народження Л. В. ТРУЧАКА

Тручак Лаврентій Васильович (1907—16.8.1944)—Герой Радянського Союзу. Народився в с. Нагоряни Кам'янець-Подільського району. Член КПРС.

В армії з 1939 року. Закінчив Орловське бронетанкове училище. Учасник Великої Вітчизняної війни. Брав участь в боях на Західному, Калінінському, 3-му Білоруському фронтах.

На кордоні з Східною Прусією 16 серпня 1944 року розгорілися жорстокі танкові бої. Танкісти під командуванням Тручака виводили з ладу одну за другою ворожі машини, але і гітлерівцям вдалося підбити танк відважного командира.

Члени екіпажу були важко поранені. Тручак передав останню радіограму командирі бригади: «Танк горить. Сідаю за важелі. Іду на таран».

Указом Президії Верховної Ради СРСР від 24 березня 1945 року командирі роти 112-ї окремої Оршанської танкової бригади капітану Тручаку Лаврентію Васильовичу за

особисту відвагу, мужність і вміле керівництво боєм посмертно присвоєно звання Героя Радянського Союзу. Нагороджений орденами Леніна і Вітчизняної війни II ступеня.

ЛІТЕРАТУРА:

АЛЬПЕРІН Ю. Дорогою безсмертя: (Про Героя Радянського Союзу Л. В. Тручака) // Рад. Поділля.—1965.—24 квіт.

ІСТОРІЯ міст і сіл Української РСР. Хмельницька область. — К.: УРЕ, 1971.—706 с.

С. 359: Про Героя Радянського Союзу Л. В. Тручака.

КОСМАЧ В. Нашадок Чапая: (Про Героя Радянського Союзу Л. В. Тручака) // Корчагінець.—1975.—20 листоп.

ОН ИСПОЛНИЛ свой долг: (О Герое Советского Союза Л. В. Тручаке) // Гордость и слава Подольи: Очерки о Героях Советского Союза — уроженцах Хмельницкой области. — Львов, 1985.—С. 248—250.

ПОДІЛЛЯ у Великій Вітчизняній війні (1941—1945 р.р.): Збірник документів і матеріалів.—Львів: Каменярь, 1969.—416 с.

С. 258—269: Про Героя Радянського Союзу Л. В. Тручака.

2 СЕРПНЯ

90 років з дня народження С. М. СУМНОГО (УГРЮМОВА)

Сумний (Угрюмов) Семен Макарович (21.7.(2.8.) 1887—8. 3. 1960)—український радянський письменник. Член КПРС з 1922 р. Народився в Летичеві. Брав участь у першій світовій війні, громадянській війні, був у Червоній Гвардії, у партизанських загонах і Червоній Армії.

Закінчив у 1924 р. Херсонський педагогічний інститут. Літературну діяльність почав фейлетоністом у 1925 році в «Селянській газеті». В січні 1928 р. перейшов працювати в газету «Комуніст».

Учасник Великої Вітчизняної війни. Військове звання—майор. Спецкор газет 38-ї, 24-ї 13-ї армій. Брав участь в обороні Сталінграда, визволенні Воронежа, Києва, Львова, Праги. Двічі поранений та контужений. В роки війни друкувався в газетах Харкова, Києва, Львова, написав повісті «Іван

Кобзар», «В Карпатах», «Життя Катерини Давиденко», «Солдатська мати». Його перу належить твір «Молодість Тесленка». Творча спадщина письменника — до двох десятків збірок, повістей та оповідань. Нагороджений орденами Вітчизняної війни, Червоної Зірки, багатьма медалями.

ЛІТЕРАТУРА:

ІСТОРІЯ міст і сіл Української РСР. Хмельницька область.—К.: УРЕ, 1971.—706 с.

С. 400: Про С. М. Сумного (Угрюмова).

СКОРСЬКИЙ М., Сваричевський А. Від Дністра до Горині: Літературно-мистецька карта Поділля. // Жовтень.—1972.—№ 10.

С. 137—138: Про С. М. Сумного (Угрюмова).

СЕМЕН Сумний (Урюмов). // Письменники радянської України: Бібліогр. довідник.—К., 1970.—С. 418.

СЕМЕН Сумний. // Письменники України у Великій Вітчизняній війні: Бібліогр. довідник.—К., 1980.—С. 308.

СУМНИЙ (Угрюмов) Семен Макарович // Українські письменники: Бібліогр. словник I.—К., 1965.—С. 561—562.

5 СЕРПНЯ

80 років з дня народження Т. А. КОЦЮБИНСЬКОГО

Коцюбинський Тихон Антонович (5.8.1907—4.1972) — Герой Радянського Союзу. Народився в с. Щедрова (яке тепер злилося з Летичевим). Член КПРС. Закінчив сільсько-господарський технікум. В армії з 1927 р. Брав участь у визвольному поході Червоної Армії в Західну Україну, в фінянсько-радянському збройному конфлікті. За відвагу і вміле керівництво боем на підступах до м. Виборга командир роти 250-го полку 123-ї стрілецької дивізії лейтенанту Т. А. Коцюбинському Указом Президії Верховної Ради СРСР в 21 березня 1940 року присвоєно звання Героя Радянського Союзу.

У Великій Вітчизняній війні з 22 червня 1941 року — на Північно-Західному, Західному, Донському, 1-му Українському фронтах командував ротою, батальйоном, полком.

Через всі випробування Великої Вітчизняної війни пройшов подолянин. Брав участь в боях під Москвою і Ста-

Лінградом, визволяв Смоленськ, Львов, Варшаву, штурмував Кенінгсберг. Командуючи 202-м стрілецьким полком визволяв рідну Хмельниччину. Нагороджений орденами Леніна, Суворова 3-го ступеня, Червоної Зірки, медалями. Помер і похований в Новокузнецьку, Кемеровської області.

ЛІТЕРАТУРА:

БУГАЙ Е. М., Макухин М. Е. // Герои Хмельничане в боях за Родину. — Хмельницький, 1975.

С. 5: Про Героя Радянського Союзу Т. А. Косцюбинського.

В СНЕГАХ Фінляндії: (Косцюбинський Тихон Антонович) // Гордість и слава Подолині: Очерки о Героях Советского Союза — уроженцах Хмельницької області. — Львів, 1985. — С. 122—125.

7 СЕРПНЯ

160 років з дня народження М. А. ЗАВАДСЬКОГО

Завадський Михайло Адамович (7.8.1827—19.3.1887) — польський і український композитор, піаніст і педагог.

Народився в с. Михалківцях Ярмолинецького району. Працював в Проскурівському казначействі. Навчався в Київському університеті. Одночасно з цим опанував музику. Іздив за кордон для вдосконалення своєї музичної освіти. Був учителем музики в Києві та Кам'янці-Подільському. Написав понад 500 творів, серед них для фортепіано на українські теми 12 думок, 42 шумки, 45 чабарашок, 4 запорізькі марші, 2 рапсодії. Автор ряду вокальних творів (у т. ч. «Бурлацька», «Запорожець» та ін.). Працював над оперою на сюжет польського поета А. Мальчевського «Марія. Українська повість» (незакінчена). Окремі твори Завадського видані в Києві в 1911 р. Творчий доробок композитора по праву займає значне місце в історії української музики, зокрема, в її фортепіанній частині.

ЛІТЕРАТУРА:

ГУМЕНЮК С. К., Морський М. Д. Туристські маршрути Хмельниччини: Путівник. — Львів: Каменяр, 1983. — 120 с. С. 109: Про М. А. Завадського.

ДРЕМЛЮГА М. Українська фортепіанна музика (Доживтневий період).—К.: Держ. вид-во образотворчого мистецтва і муз. літ., 1958.

С. 131—135: Про М. А. Завадського.

ІСТОРІЯ міст і сіл Української РСР. Хмельницька область.—К.: УРЕ, 1971.—706 с.

С. 32, 671: Про М. А. Завадського.

ЗАВАДСКИЙ Михаил Адамович // Музыкальная энциклопедия — М., 1974.—Т. 2.—С. 420.

ЗАВАДСЬКИЙ Михайло Адамович. // Укр. Рад. енциклопедійний словник. — К., 1966.—Т. 1.—С. 732.

ПИЛИПЧУК Р. Я. Завадський Михайло Адамович. // УРЕ. — 2-ге вид.—К., 1979.—Т. 4.—С. 154.

12 ВЕРЕСНЯ

80 років з дня народження Д. В. КОЗАКА

Козак Дмитро Васильович (12.9.1907—8.9.1943) — Герой Радянського Союзу. Народився в с. Данюки Хмельницького району. Член КПРС. В армії з 1929 року. Закінчив Тамбовське кавалерійське училище, військову академію імені М. В. Фрунзе. Учасник фінляндсько-радянського збройного конфлікту.

З перших днів Великої Вітчизняної війни — на Західному і Південному фронтах. Указом Президії Верховної Ради СРСР від 17 квітня 1943 року за виняткову стійкість і мужність в боях з німецько-фашистськими загарбниками під Сталінградом командир 88-го полку 33-ї гвардійської стрілецької дивізії 2 гвардійської армії підполковнику Д. В. Козаку присвоєно звання Героя Радянського Союзу. 14 травня 1943 року йому присвоєно звання полковника і через два місяці призначено командиром 40-ї гвардійської дивізії, яка вела бої за визволення Донбасу. У вересні 1943 року в районі Новодворки загинув. Похований в братській могилі в Донецьку.

Нагороджений орденами Леніна, Червоного прапора, Суворова 2-го ступеня, Олександра Невського. Його іменем названа одна з вулиць Донецька, в рідному селі встановлений бюст Герою.

ЛІТЕРАТУРА:

БАДЕРИЧ А. Безсмерття подвигу: (Про Героя Радянського Союзу Д. В. Козака) // Прибуз. Зоря.—1986.—22 лют.

ВСЕГДА впереди: (Козак Дмитрий Васильевич) // Из когорты мужественных.—Львов, 1978.—С. 26—28.

ИМЕНА известны. // Твои освободители, Донбасс. — Донецк, 1976.

С. 391: Про Д. В. Козака.

ІСТОРІЯ міст і сіл Української РСР. Хмельницька область.—К.: УРЕ, 1971.—706 с.

КОЗАК Дмитрий Васильевич. // Гордость и слава Подолы: Очерки о Героях Советского Союза — уроженцах Хмельницкой области.—Львов, 1985.—С. 87—89.

ПОПОВИЧ В. Обеліск Героя: (Про Героя Радянського Союзу Д. В. Козака). // Прибуз. Зоря. 1965.—11 трав.

22 ВЕРЕСНЯ

50-річчя утворення Хмельницької області

(до 1954 р.—Кам'янець-Подільська область).

Область утворена 22 вересня 1937 року. До її складу увійшла територія Кам'янецького, Проскурівського і Шепетівського округів.

Територія області 20,6 тис. кв. км., населення 1545,8 тис. чоловік, складається з 20 районів, 4 міст обласного підпорядкування, 8 міст районного підпорядкування, 25 селищ міського типу, 465 сільських Рад, 1452 населених пунктів.

За успіхи досягнуті в розвитку сільського господарства і виробництва сільськогосподарських продуктів область 26 лютого 1958 року нагороджена орденом Леніна.

Розвиваючись в єдиному народногосподарському комплексі країни, Хмельниччина перетворилась в область з високорозвинутою промисловістю і сільським господарством. Тепер тут діє понад 300 сучасних великих промислових підприємств, більшість з них побудовані за останні двадцять років.

В області створено 439 колгоспів і 37 радгоспів. Колгоспна праця принесла достаток і щастя працівникам полів і ферм. Мов писанки сьогодні подільські села. Скрізь нові

школи, клуби, бібліотеки, лікарні, поліклініки, магазини. До послуг трудящих 1826 підприємств побутового обслуговування, 1,4 тис. підприємств торгівлі і громадського харчування. Зростає житлове будівництво. Лише за роки 11-ї п'ятирічки у нові квартири переселилося майже 30 тисяч сімей.

На варті здоров'я трудящих міста і села 4,5 тис. лікарів, 14,6 тис. середнього медичного персоналу.

Розквітла народна освіта і культура хмельничан. В області є 1047 загальноосвітніх шкіл, 3 інститути, 17 середніх спеціальних учбових закладів. В різних галузях народного господарства працює 138,4 тис. спеціалістів з вищою і середньою спеціальною освітою, в т. ч. 27 докторів і 363 кандидати наук.

Центрами культурно-освітньої роботи і масово-політичної роботи стали 1328 клубів і будинків культури, 1298 масових бібліотек з книжковим фондом 16,6 мільйонів томів, 3 музеї. Значну роботу по пропаганді соціалістичного мистецтва проводять обласний музично-драматичний театр ім. Г. І. Петровського, філармонія з ансамблем пісні і танцю «Подільська», дитячий ляльковий театр.

В області виходить 2 обласних, 20 районних і міськрайонних газет. Діє 306 тис. радіоприймачів, 406 тис. телевізорів.

Трудящі області самовіддано працюють над перетворенням у життя рішень XXVII з'їзду Комуністичної партії Радянського Союзу.

ЛІТЕРАТУРА:

БОРОТЬБА за владу Рад на Поділлі (Березень 1917 р.—лютий 1918 р.): Документи й матеріали.—Хмельницький, 1957.—305 с.

ПОДІЛЛЯ в роки громадянської війни (лютий 1918 р.—грудень 1920 р.): Документи й матеріали.—Вінниця, 1959.—487 с.

ПОДІЛЛЯ у Великій Вітчизняній війні (1941—1945 р.р.): Збірник документів і матеріалів.—Львів: Каменяр, 1969.—415 с.

РАДЯНСЬКЕ будівництво на Хмельниччині 1921—1982: Документи і матеріали.—Львів: Каменяр, 1983.—190 с.

ГОРДОСТЬ и слава Подолиш: Очерки о Героях Советского Союза—уроженцах Хмельницкой области.—Львов: Каменяр, 1985.—262 с., 6 ил.

ГУМЕНЮК С. К. Естафета трудової доблесті: До 50-річчя Стахановського руху.—Хмельницький, 1985.—42 с.

ГУМЕНЮК С. К. Радянське будівництво на Поділлі в період громадянської війни.—Хмельницький, 1981.—51 с.

ГУМЕНЮК С. К. Участь трудящих Поділля у всенародному русі за утворення СРСР. — Хмельницький, 1982.—54 с.

ГУМЕНЮК С. К. Хмельницкая область. // БСЭ. — 3-е изд. М., 1978.—Т. 28.—С. 319—320.

ГУМЕНЮК С. К., Морський М. Д. Туристські маршрути Хмельниччини: Путівник.—Львів: Каменяр, 1983.—120 с. 23 іл.

ДИКУСАРОВ В. Г. На рівень завдань прискореного соціально-економічного розвитку: Звітна доповідь обкому партії на XXIV обл. парт. конф. // Рад. Поділля.—1985.—21 груд.

ЗЕЛЕНЮК І. С. 1917 рік на Поділлі.—Львів: Каменяр, 1966.—167 с.

ІСТОРІЯ міст і сіл Української РСР. Хмельницька область.—К.: УРЕ, 1971.—706 с.

КАРАСЬ П. П., Міндель Б. О. Хмельниччина: Фотоальбом.—К.: Мистецтво, 1975.—180 с.

НАРИСИ історії Хмельницької обласної партійної організації.—2-ге вид.—Львів: Каменяр, 1982.—271 с.

ПОПЕРНЯК А. Н. На рівень нових вимог. // Рад. Поділля. — 1985.—22 груд.

ХМЕЛЬНИЦЬКА область.: Адміністративно-територіальний поділ на 1 січня 1982.—Львів: Каменяр, 1982.—128 с.

ШЛЯХОМ дальшого розвитку: Про підсумки виконання держ. плану екон. і соц. розвитку Хмельниц. обл. у 1985 р. Повідомлення обл. статупр. // Рад. Поділля.—1986.—2 люг.

4 ЖОВТНЯ

70 років з дня народження П. К. КИЗЮКА

Кизюк Петро Кіндратович (4.10.1917—18.3.1979) — Герой Радянського Союзу. Народився в м. Красилові. Член КПРС.

Навчався у фабрично-заводському училищі, працював токарем в Єнакієво. В армії з 1937 року. Закінчив Ворошиловградське авіаційне училище. З перших днів Великої Вітчизняної війни на Південно-Західному, Ленінградському, Брянському, Воронежському, 1-му, 4-му Українських фронтах. За 136 бойових вильотів по штурмуванню фашистських військ, за відвагу і мужність в повітряних боях помічнику командира по повітряно-стрілковій службі 525 полку 227-ї штурмової авіаційної дивізії капітану Кизюку Петрові Кіндратовичу Указом Президії Верховної Ради СРСР від 29 червня 1945 року присвоєно звання Героя Радянського Союзу, нагороджений орденом Леніна, трьома орденами Червоного Прапора, орденом Олександра Невського, медалями, чехословацьким орденом «Бойовий Хрест», Дуклінською пам'ятною медалю.

В боях одержав три важких поранення, був контужений. Чотири рази його збивали винищувачі і зенітки ворога, але він завжди повертався в стрій.

Помер і похований у Вінниці.

ЛІТЕРАТУРА:

КИЗЮК П. 525-й Ямпільський авіапункт: (Розповідь Героя Радянського Союзу). // Рад. Поділля.—1970.—24 черв.

ІСТОРІЯ міст і сіл Української РСР. Хмельницька область.—К.: УРЕ, 1971.—706 с.

С. 370: Про П. К. Кизюка.

КИЗЮК Петр Кондратьевич. // Гордость и слава Подольи: Очерки о Героях Советского Союза — уроженцах Хмельницкой области.—Львов, 1985.—С. 96—99.

НАД РОДНЫМИ просторами: (Кизюк Петр Кондратьевич). // Из когорты мужественных.—Львов, 1978.—С. 67—69.

НАДІЄНКО П. І мріялось небо голубим... // Корчагінець. — 1975.—11 листоп.

Про Героя Радянського Союзу П. К. Кизюка.

ЖОВТЕНЬ

70 - річчя створення загону Гречанської Червоної Гвардії.

У першій половині жовтня 1917 року Проскурівський комітет РСДРП(б) схвалив рішення про організацію на базі Гречанського загону робітничої міліції загону Червоної гвар-

дії і доручив депутатам-більшовикам внести це питання на обговорення Ради робітничих, солдатських і селянських депутатів.

Незважаючи на опір меньшевиків та есерів, Рада схвалила резолюцію більшовиків про створення загону Червоної Гвардії.

Заліничний комітет, очолюваний В. Буличовим, створив для бійців загону відповідні матеріальні і побутові умови. Безпосередніми організаторами загону були М. Голоскок, І. Малашкевич, П. Білецький та інші.

В перші дні в загін вступили близько 100 чоловік. Він поділявся на 4 взводи, які очолювали колишні фронтовики. На озброєнні загону, крім гвинтівок, було 8 кулеметів і 2 гармати. Проблеми зброї і продовольства вирішувалися завдяки співдружності з армійськими комітетами.

Так, 4 листопада за домовленістю з полковим комітетом 79-го Куринського полку, червоноармійці одержали з полкового складу необхідну зброю. Пізніше ревком 7-ї армії відпустив з армійського складу ще 400 гвинтівок, 25 тис. патронів, 4 кулемети, 25 револьверів і повний комплект медикаментів.

В грудні загін Червоної гвардії разом з революційними частинами 7-ї армії визволив Старокостянтинів і Шепетівку від петлюрівців. На початку січня 1918 року загін почав готуватися до походу на Бердичів, де зосереджувалися значні сили Центральної ради. Протягом двох тижнів чисельність загону виросла з 300 до 700 чоловік.

1 лютого 500 гречанських і жмеринських червоноармійців взяли участь в операції по визволенню Бердичева.

З початком кайзерівської окупації загону було додатково виділено 500 гвинтівок, 10 кулеметів, 5 гармат і багато іншої зброї.

Сибірський артдивізіон віддав у розпорядження Проскурівського ревкому для Червоної гвардії всю артилерію.

В ніч з 17 на 18 лютого 1918 року штаб загону одержав звістку про зосередження в районі Волочиська значних сил австро-німецьких військ. Ранком на об'єднаному засіданні Проскурівського комітету РСДРП(б), ревкому і штабу загону було створено комісію по евакуації військового майна і

залізничного транспорту. Тут же вирішили, хто разом з червоногвардійцями піде на фронт, а хто залишається в тилу ворога для підвільної роботи.

Забезпечивши виконання плану евакуації, загін з боями відступив до Жмеринки. Тут відбулися загальні збори гречанців, на яких було вирішено перейменувати загін у «Подільську залізничну комуну». З того часу почався новий період в історії Гречанської Червоної гвардії.

ЛІТЕРАТУРА:

БОРОТЬБА за владу Рад на Поділлі: Документи і матеріали. — Хмельницький, 1957.—307 с.

С. 189, 254, 255, 261, 276: Про загін Гречанської Червоної гвардії.

ГАРЧЕВ П. І. Червона Гвардія України у Жовтневій революції:—Х.: Вид-во Харк. ун-ту, 1969.—268 с.

С. 33, 59, 111, 148, 192: Про загін Гречанської Червоної гвардії.

ГОЛУБ П. Солдатские массы Юго-Западного фронта в борьбе за власть Советов. — К.: Политиздат УССР, 1958—253 с.

С. 180, 196: Про Загін Гречанської Червоної гвардії.

ГУМЕНЮК С. К. Гречанська Червона гвардія. // Укр. іст. журн. — 1967.—№ 2.—С. 91—93.

ГУМЕНЮК С. К. За владу Рад: (Проскурів, 1917—1920). — Хмельницький, 1981.—35 с.

С. 12, 13, 14, 16: Про загін Гречанської Червоної гвардії.

ІСТОРІЯ міст і сіл Української РСР. Хмельницька область.—К.: УРЕ, 1971.—706 с.

С. 34, 72: Про загін Гречанської Червоної гвардії.

МАЛАХОВСЬКИЙ В. А. Финляндцы. // Октябрь на фронте: Воспоминания. — М., 1967.—293 с.

С. 171: Про загін Гречанської Червоної гвардії.

НАРИСИ історії Хмельницької обласної партійної організації. 2-ге вид.—Львів: Каменяр, 1982.—271 с.

С. 40, 41, 46, 51: Про загін Гречанської Червоної гвардії.

НЕВЕРОВСЬКИЙ І. Гречанська Червона гвардія. // В боях за Жовтень. — Хмельницький, 1958.—С. 55—59.

ТКАЧУК А. Г. Червона Гвардія прифронтових губерній України в 1917—1918 р.р. // Укр. іст. журн.—1965.—№ 11.—с. 113—117.

С. 113, 114, 115: Загін Червоної гвардії ст. Гречани.

12 ЛИСТОПАДА

70 років з дня народження М. А. СТАЦЮКА

Стацюк Микола Арсенович (Н. 12.11.1917) — Герой Радянського Союзу. Народився в Летичеві. Член КПРС.

В армії з 1938 року. Учасник Великої Вітчизняної війни. Брав участь в боях на Західному, Воронежському, 2-му Білоруському фронтах.

Указом Президії Верховної Ради СРСР від 24 березня 1945 року за зразкове виконання бойового наказу, стрімкі і вмілі дії під час форсування Одеру механіку-водію танка 108-ї бригади 9-го гвардійського танкового корпусу 2-ї гвардійської танкової армії гвардії старшині Стацюку Миколі Арсеновичу присвоєно звання Героя Радянського Союзу. Нагороджений орденами Леніна і Червоної Зірки, медалями.

Гвардії старшина Микола Арсенович відзначився і в Берлінській операції. Брав участь в штурмі Берліна, в числі перших увірвався в Потсдам.

Живе і працює в Баку.

ЛІТЕРАТУРА:

БОЕВОЙ счет танкиста: (О Герое Советского Союза Н. А. Стацюке) // Гордость и слава Подolini: Очерки о Героях Советского Союза — уроженцах Хмельницкой области. — Львов, 1985. — С. 223—234.

ІСТОРІЯ міст і сіл Української РСР. Хмельницька область. — К.: УРЕ, 1971. — 706 с.
С. 397: Про Героя Радянського Союзу М. А. Стацюка.

2 ГРУДНЯ

70 - річчя встановлення Радянської влади в Проскурові (Хмельницькому).

Після повалення самодержавства більшовики Проскурова вийшли з підпілля і очолили боротьбу трудящих міста і повіту за встановлення Радянської влади. За їх ініціативою і при безпосередній участі гречанські і Проскурівські залізничники, робітники чавуноливарного і цукрового заводів ство-

рили організаційний комітет і розгорнули підготовку до виборів Ради робітничих депутатів.

Збори представників від промислових підприємств і ремісних майстерень міста відбулися 10 березня 1917 року. Серед 153 обраних депутатів 47 було від солдатів місцевого гарнізону. За пропозицією армійських депутатів створену раду назвали радою робітничих і солдатських депутатів.

7 листопада 1917 р. газета «Пролетарская мысль» писала: «В Проскурові після перевиборів Рада стала більшовицькою. Вона має радіотелеграф, за допомогою якого регулярно одержує відомості з Петрограда». Рада встановила контроль за діями органів Тимчасового уряду і Центральної Ради.

20 листопада (2 грудня) по ініціативі організації РСДРП(б) в Проскурові відбувся багатолюдний мітинг трудящих і революційних солдатів 6 фінляндського полку. На ньому було проголошено перехід влади до рук Ради робітничих, солдатських і селянських депутатів.

З того часу пройшло 70 років. Нині Хмельницький — адміністративний, промисловий і культурний центр області. В результаті широкомасштабного будівництва в місті виникли нові житлові мікрорайони, які в три рази перевищують житлову площу дореволюційного Проскурова. Вступили в дію нові промислові підприємства, лікарні, школи, культурно-освітні, торговельні і побутові заклади.

В місті діє 43 сучасних великих промислових підприємств, серед яких заводи: ковальсько-пресового устаткування, термопластавтоматів, тракторних агрегатів, трансформаторних підстанцій, радіотехнічний, «Нева», «Темп», «Катіон». Більшість з них по обсягу продукції перевищують валову продукцію всіх промислових підприємств міста 1940 року; фабрики: взуттєва, швейна, трикотажна, галантерейна, меблева та ін.

Мережа лікувальних, учбових і культурно-освітніх закладів складається з 19 лікарняних установ; технологічного інституту побутового обслуговування; технікумів: електромеханічного, кооперативного і радянської торгівлі; училищ: педагогічного, медичного, музичного; 28 загальноосвітніх шкіл, 11 ПТУ; 2-х театрів (обласного музично-драматичного ім. Г. І. Петровського, лялькового), обласної філармонії з ансамблем «Подільська», Краєзнавчого музею, 2-х Будинків

культури, Палацу піонерів, 20 державних бібліотек. В місті споруджені пам'ятники: В. І. Леніну, В. П. Затонському, Б. Хмельницькому, меморіал Вічної слави на честь військових частин і з'єднань, що брали участь у визволенні міста і області від гітлерівських загарбників, воїнам Радянської Армії, які загинули під час визволення міста від фашистських окупантів.

В Хмельницькому виходять газети — центральні: «Правда», «Известия», «Труд», «Комсомольская Правда», «Сельская жизнь», обласні: «Радянське Поділля», «Корчагінець», районні: «Прибузька Зоря».

В робітничих колективах міста широко розгорнулося соціалістичне змагання за гідну зустріч 70-річчя Великого Жовтня, успішне виконання плану 2-го року 12 п'ятирічки.

ЛІТЕРАТУРА:

ГРИЩУК Б., Сургунд А. Хмельницький: Фотонарис. — Львів: Каменярь, 1978.—62 с.

ГУМЕНЮК С. К. За владу Рад: (Проскурів (1917—1920)). — Хмельницький, 1981.—35 с.

ГУМЕНЮК С. К. Проскурівське підпілля. (В 1941—1944). — Хмельницький, 1982.—29 с.

ГУМЕНЮК С. К. Свідки історичних подій: Розповідь про пам'ятні місця м. Хмельницького.—Львів, Каменярь, 1979.—33 с.

ГУМЕНЮК С. К., Морський М. Д. Туристські маршрути Хмельниччини: Путівник.—Львів: Каменярь, 1983.—120 с., 20. іл.

С. 19—30: історичні і пам'ятні місця Хмельницького.

ІСТОРІЯ міст і сіл Української РСР. Хмельницька область.—К.: УРЕ, 1971.—106 с.

С. 65—92: Хмельницький.

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ: Фотоальбом. — К.: Мистецтво, 1983.—96 с.

ГАВРИК Ю. О. Парти́йна демократія і дисципліна.—К.: Політи́вдав України, 1983.—78 с.

ГНАТЮК П. Авторитет колективу: (Парт. керівництво торгівлею та громад. харчуванням м. Хмельницького) // Рад. Поділля.—1985.—2 берез.

ЗОЛОТАРЬОВ В. За стиль творчий: 3 пленуму Хмельниц. міськкому партії. // Рад. Поділля. — 1985.—25 черв.

МУРАВЬЕВ З. Хмельницький — город спортивный. // Физкультура и спорт.—1985.—№ 12.—с. 2—3.

РУБЕЦЬ В. Виховуючи діловитість: (Про роботу парт. орг. Хмельниц. залізничного вузла по підготовці керівних кадрів). // Рад. Поділля.—1985.—14 серп.

СЕВЕЦЬ Д. До творчої активності—творчо: 3 пленуму Хмельниц. міськкому ЛКСМУ. // Корчагінець.—1985.—17 верес.

СТОРОЖЕНКО М. Бути дбайливими господарями: 3 сесії Хмельниц. міськ. Ради нар. депутатів. // Рад. Поділля.—1985.—12 черв.

ТОМАШЕВСЬКИЙ А. На крилах почину. (Поширення Стаханов. руху на пром. підприємствах Хмельницького). // Рад. Поділля.—1985.—30 серп.

ЧИЖЕВСЬКИЙ В. На нові позиції — з новими силами: 3 29 конф. Хмельниц. міськ. парт. орг. // Рад. Поділля. — 1985.—10 груд.

ХМЕЛЬНИЦКИЙ // БСЭ.—2-е изд.—М., 1978.—Т. 28.—С. 321.

СУХИХ Л. І. Хмельницький. // Рад. Енцикл. історії України. К., 1972.—Т. 4.—С. 433.

БА 01173. Підписано до друку 28. 04. 86 р.
Фермат 60x84 1/16. Друкар. листів 1,75, зам. 2700, т. 200

Ярмолинецька друкарня.

